

Crna Gora
AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE

Broj: 02 – 212
Podgorica, 09.02.2018. godine

Na osnovu člana 140 i 141 Zakona o elektronskim medijima ("Sl. list Crne Gore", br. 46/10, 40/11, 53/11, 06/13, 55/16 i 92/17) i člana 18 Zakona o upravnom postupku ("Sl. list Crne Gore", br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), postupajući po službenoj dužnosti, direktor Agencije za elektronske medije donosi

R J E Š E N J E

1. **NVO „Društvo za ravnopravnost i toleranciju – AI“ iz Podgorice**, emiteru televizijskog programa „**Srpska TV**“ i radijskog programa „**Radio Cool**“, izriče se **upozorenje**, kao upravno-nadzorna mjera **zbog kršenja** člana 17 stav 1 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima ("Sl. list Crne Gore", br. 35/11 i 07/16) i tačke 7.1. odobrenja za emitovanje br. O - TV - K – 16 i O - R - K – 08, prilikom emitovanja, u okviru televizijskog programa „Srpska TV“ dana 01.12.2017.g. u terminu od 19:57:18 do 20:55:28 sata, i u okviru radijskog programa „Radio Cool“ dana 02.12.2017. godine u terminu od 17:07:00 do 18:05:00, emisije pod nazivom „Istina ili laž“.
2. Upozorenje iz tačke 1 ovog Rješenja se izriče zbog emitovanja sadržaja koji je usmjeren na izazivanje nacionalne netrpeljivosti i netolerancije po osnovu etničke pripadnosti (član 17 stav 1 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima).
3. NVO „Društvo za ravnopravnost i toleranciju – AI“ iz Podgorice, nalaže se da usaglasi emitovanje programskih sadržaja u okviru programa „Srpska TV“ i „Radio Cool“ sa obavezama definisanim u Zakonu o elektronskim medijima, podzakonskim aktima Agencije i izdatim odobrenjima za emitovanje.
4. NVO „Društvo za ravnopravnost i toleranciju – AI“ iz Podgorice dužno je da, u skladu sa članom 140 stav 3 Zakona o elektronskim medijima, objavi informaciju o izrečenoj mjeri iz tač. 1 ovog rješenja koja glasi:
„Agencija za elektronske medije izrekla je emiteru „Srpska TV“ i „Radio Cool“ upozorenje zbog emitovanja emisije pod nazivom „Istina ili laž“ u okviru televizijskog programa „Srpska TV“ dana 01.12.2017. godine i u okviru radijskog programa „Radio Cool“ dana 02.12.2017. godine, kao programskog sadržaja koji je bio usmjeren na izazivanje nacionalne netrpeljivosti i netolerancije po osnovu etničke pripadnosti.“
5. Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana njegovog prijema.
6. Ovo rješenje će se objaviti na veb sajtu Agencije za elektronske medije www.ardcg.org.
7. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja.

O b r a z l o ž e n j e

Na osnovu redovnog monitoringa emitovanih programskih sadržaja, nalazom Sektora za monitoring od 05.12.2017. godine (akt br. 05-1633 od 05.12.2017.g.), Agencija za elektronske medije (u daljem tekstu: Agencija) je konstatovala da je NVO „Društvo za ravnopravnost i toleranciju – AI“ (u daljem tekstu: emiter), u okviru televizijskog programa „Srpska TV“ dana 01.12.2017. godine, u terminu od 19:57:18 do 20:55:28 časova, i radijskog programa „Radio Cool“ dana 02.12.2017. godine, u terminu od 17:07:00 do 18:05:00 časova, emitovala emisiju pod nazivom „Istina ili laž“.

Imajući u vidu sadržaj predmetnog programskog sadržaja, Agencija je pokrenula postupak za utvrđivanje da li je istim je došlo do kršenja Zakona o elektronskim medijima (u daljem tekstu: Zakon), Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima (u daljem tekstu: Pravilnik) i odobrenja za emitovanje br. O - TV - K – 16 i O - R - K – 08.

Saglasno nadležnostima ustanovljenim članom 138 Zakona o elektronskim medijima i članom 112 Zakona o upravnom postupku, a u cilju utvrđivanja relevantnih činjenice, Agencija je emiteru dostavila nalaz Sektora za monitoring i zatražila da u što kraćem roku, a najkasnije u roku od sedam dana od dana prijema zahtjeva, dostavi pisano izjašnjenje na date navode (akt broj 02-1633/1 od 06.12.2017.god.).

U ostavljenom roku, emiter nije dostavio pisano izjašnjenje povodom navedenog zahtjeva.

Na osnovu uvida u snimke emitovanih sadržaja, može se konstatovati sljedeće:

1. Emiter televizijskog programa „Srpska TV“ i radijskog programa „Radio Cool“ je emitovao emisiju „Istina ili laž“, na programu „Srpska TV“ dana 01. decembra 2017. godine, u terminu od 19:57:18 do 20:55:28 sati (58 minuta 10 sekundi) i na programu „Radio Cool“ dana 02. decembra 2017. godine u terminu od 17:07:00 do 18:05:30 sati (58 minuta 30 sekundi).

U pitanju je politički talk show koji se bavi aktuelnim društveno-političkim i ekonomskim temama, urednice i voditeljke Branke Čuljić. Gost u emisiji od 01., odnosno 02. Decembra 2017. godine bio je Dragomir Anđelković, istoričar. U nastavku je dat transkript pojedinih segmenata emisije „Istina ili laž“ koji su predmet postupka.

U terminu od 00:00 do 09:36 minuta od početka emisije:

Branka Čuljić: „Poštovani gledaoci Srpske Televizije i slušaoci Srpskog radija, dobro Vam večer. Evo nas u još jednoj emisiji 'Istina ili laž'. Večeras je naš sagovornik, u ovoj emisiji, čovek koji je prilično zastupljen u javnom diskursu, on je istoričar, ali za razliku od mnogih drugih, koji često govore na raznim televizijama, pišu u novinama, on uvek nastupa sa srpskog stanovišta. To je verovatno i razlog zašto smo ga pozvali da bude gost Srpske Televizije. Još jedan značajniji razlog je to, što je on, jedan od zaista retkih, rekla bih, javnih delatnika koji se često bavi i sudbinom i stanjem Srba u Crnoj Gori. I tu je veoma kritičan i prema ovoj vlasti u Beogradu, a naročito prema vlastima u Crnoj Gori. Da ne dužim priču, on je za mene, pre svega istoričar, ne volim mnogo taj termin politički analitičar, ali recimo da je i to. Sa nama večeras gospodin Dragomir Anđelković. Dobro došli u emisiju“;

Dragomir Anđelković: „Hvala na pozivu i dobro večer“;

Branka Čuljić: „Nisam pogrešila da ste istoričar“;

Dragomir Anđelković: „Niste, to stoji, to stoji“;

Branka Čuljić: „To se u Vašim tekstovima vidi. Rekoh da mi je, nekako, glavni poriv ovo pitanje Srba u Crnoj Gori i da se Vi, kažem veoma ste retki u tome, često bavite time. I kako bismo mi sad, odnosno Vi objasnili tu situaciju, da nas baš briga za Srbe u Crnoj Gori. Dobro, to je malo kolokvijalno rečeno, ali takav utisak se stiče“.

Dragomir Anđelković: „Znate, mislim, da kad posmatrate javno mjenje, kad posmatrate puls nacije, nije nas baš briga, većina građana Srbije, na kraju, građana srpske nacionalnosti doživljava Srbe u Crnoj Gori kao organski deo svog nacionalnog korpusa i stalo im je do, do Srba, ali smo sa svih strana pritisnuti problemima, od Kosova, Republike Srpske, pa nadalje, a nemamo sistem koji bi se bavio time, usresređeno, fokusirano. Znači, puls javnosti nije dovoljan da bi rekli da se Srbija bavi, na adekvatan način srpskim pitanjem, ni u Crnoj Gori, ni generalno. A Crna Gora je pogotovo velika rana, jer tu se odvija, po mom mišljenju, pravi identitetski genocid. Dal' je cilj da se jedan narod uništi nožem i maljem, kao što su radile ustaše, il' je cilj da se narod preparira tako da mu se oduzme nacionalna svest, da mu se amputira istorija i nasleđe predaka, isto je. Znate, dal' će neko se poturčiti, pa postati veći Turčin od Turaka, što se dešavalo u prethodnim epohama i neće više biti Srbin, ili će se iseliti, ili će ga neko likvidirati, za naciju je isto. A mi sličan proces imamo u Crnoj Gori. To je područje identitetskog genocida i strašno je što Srbija ne reaguje adekvatno, a morala bi.“

Branka Čuljić: „Da, upravo ste upotreбили, čini mi se, pravi termin, identitetski genocid. To pretapanje Srba u „montenegrine“ ili u Crnogorce nekog drugog značenja, ispražnjenog od onog srpskog, je zapravo prava dijagnoza. Ali kada sam rekla, baš nas briga, mislila sam tu, pre svega, na vlast.“

Dragomir Anđelković: „Znate Ustav Srbije nalaže vlastima da reaguje. Prvi član Ustava Srbije glasi - da je Srbija matična država srpskog naroda. Otuda, Srbija je obavezna da se bavi i Srbima u Crnoj Gori. Znate, to je, donekle, u kontradikciji sa našom istorijom, jer Crna Gora jeste srpska zemlja. Pa podrazumeva se ravnopravnost Srbije i Crne Gore. All mi imamo sada situaciju da Crna Gora, iako je srpska zemlja, nije srpska država. Ona je antisrpska država. Stoga je država Srbija dužna da uzme u zaštitu narod svoj u Crnoj Gori, pri tome, ne tretirajući ga kao nacionalnu manjinu, jer Srbi u Crnoj Gori su autohton narod, a ne nacionalna manjina. Srbija, nažalost, to ne radi. I kada radi, sve svodi na pomoć crkvenim objektima, kulturnim institucijama, ali ne podrazumeva u svojoj aktivnosti nešto što je ključno, internacionalizaciju srpskog pitanja, jer prema evropskim standardima, narod mora da

bude iole proporcionalno zastupljen, znači, ne potpuno, ali uz neku marginu od par posto gore-dole. Nacionalna zajednica mora biti zastupljena u policiji, na lokalnom nivou, u državnoj upravi u prosveti itd. Srba u Crnoj Gori ima oko sedam posto u institucijama sistema i to zbog lokalne samouprave.";

Branka Čuljić: „Da.”;

Dragomir Anđelković: „A kad posmatrate centralnu vlast ima ih četiri procenta. To jeste jedna vrsta nametanja socijalnog crnogorstva. Ako želite da uspete u karijeri morate da se deklarišete kao Crnogorac. Možete u duši da budete Srbin, al' već će Vam deca biti Crnogorci. I to je cilj da se naš narod, na socijalnim osnovama, uništi.”;

Branka Čuljić: „Da, čak sam pročitala, naš kolega Novica Đurić, iz Podgorice, dopisnik „Politike”, mislim da je pisao da u crnogorskim školama nema nijednog direktora koji je Srbin. Što samo po sebi govori dve stvari. Prvo o toj diskriminaciji Srba, a drugo je, takođe, vrlo važno i vrlo smišljeno, a to je, znamo, onaj ko nam uči decu, ko ima u rukama poluge, prosvetne, kulturne i svake druge vlasti, očigledno zna šta čini.”;

Dragomir Anđelković: „Znate, vlast koja želi da sprovede identitetski genocid, šta ona radi? Ona prvo, instalira svoje izvršioce u sveri kulturno-identitetske politike.”;

Branka Čuljić: „Naravno.”;

Dragomir Anđelković: „Tu se svest stvara ili preoblikuje postojeća svest. Drugo, svoje ljude instalira u mehanizmima sile, jer kulturno-identitetska politika mora da se oslanja ne neke temelje bazične države, a to su, od policije, državne bezbednosti, sudstva. Ja verujem da u crnogorskoj državnoj bezbednosti, kako god se danas ta agencija zove, nema nijednog Srbina.”

Branka Čuljić: „Ne.”;

Dragomir Anđelković: „Verujem da u policiji, svako ko radi, makar se osećao kao Srbin, mora da se javno deklariše kao Crnogorac. Ja sam gledao sajtove crnogorskih institucija, raznih institucija i primetio sam jednu krajnje neprimerenu stvar u modernoj Evropi. U modernoj Evropi se ne ispoljava javno nacionalna pripadnost. Vi ste to što jeste, to je Vaša stvar, al' se smatra da u javnom prostoru stavljate akcenat na svoje profesionalne kvalitete. Svaki crnogorski funkcioner, napiše, negde na kraju biografije, po nacionalnosti: Crnogorac. To je jedna šifra, znači, ja sam pravoveran, ja sam dokazan, makar se osećao kao Srbin. Imao sam prilike da s mnogima pričam u kafani i oni znaju dobro šta su, znaju šta su im dedovi bili, svesni su cele situacije, ali prodaju veru za večeru. I onda javno to, na taj način, manifestuju i šalju poruku svima drugima, ako želiš da radiš na dobrom mestu, ako želiš da izgradiš karijeru, batali se tog srpstva, ono ti je samo otežavajuća okolnost. To podseća na otomansku imperiju i proces turčenja.”

Branka Čuljić: „Da, samo što mi se čini da je ovo mnogo perfidniji način da se ostvaruju ciljevi, nego što je bio taj proces koji ste pomenuli. Da Vas pitam, kažete, evropski standardi. Kada je Hrvatska trebala da uđe u Evropsku Uniju, ova vlast iz Beograda, a o njoj smo loše pisali i govorili i Vi i ja nije pokazala nikakvo interesovanje za sudbinu Srba u Hrvatskoj. Sada se to isto dešava sa Crnom Gorom. Vlast je promenjena, ona čak je nastupala kao nacionalno svesna, je li? Ili bar tako, pred izbore se predstavljala. Taj kontinuitet nebrige i neinsistiranja na pravima Srba, da li je to samo još jedna vrsta trgovine, odnosno ustupaka, koje Srbija, zarad tog puta bez povratka u Evropu mora da čini?”;

Dragomir Anđelković: „Čini mi se da je cela stvar višeslojna. Prvi sloj je vezan za našu nezrelost u domenu unutrašnje politike. Kada je Tadićeva vlast bila u Srbiji, Tadić je zbog svojih ličnih odnosa prema Hrvatskoj bio blagonaklon i Srbija...”;

Branka Čuljić: „Izvinjavam se, ti odnosi su bili toliko kroatofilski da je čak pokušavao da bude svetioničar na jednom hrvatskom otoku, pa ga nisu primili jer je imao više škole nego”;

Dragomir Anđelković: „Apsolutno”;

Branka Čuljić: „Da”;

Dragomir Anđelković: „Ispoljavao je jednu vrstu kroatofilije koja je neshvatljiva za Srbina poreklom iz Sarajeva, poreklom iz grada gde su Srbi doživeli genocid. Poreklom daljim, ali zato u svesti njihovoj valjda je ostala takozvana Luburićeva kuća u Sarajevu i druga mesta, gde su klali i drali Srbe, pa ne mogu da shvatim da neko ko, ko ima veze sa, sa Bosnom i Hercegovinom, makar posredno, ima osećaj kroatofilije.”

U terminu od 13:23 do 15:48 minuta od početka emisije:

Branka Čuljić: „E sad, nisam mislila u ovom trenutku da Vas, pitam, al' kad ste već pomenuli „jugoslovenstvo”, ta simbolika današnjeg dana, kada vodimo ovaj razgovor, to je 29. novembar, Vi ste

mnogo mlađi od mene i možda se ne sećate kako je to ovde proslavljano. Međutim, primetila sam jutros, ovlaš, gledajući, ovaj, neke televizije da se Srbi i dalje, ili bar oni koji predstavljaju sa velikom nostalgijom sećaju i tog datuma i te Jugoslavije i kad govore da nismo sazreli kao nacija, čini mi se, da i tu svest, jugoslovensku, teško možemo da promenimo."

Dragomir Anđelković: *"Mi se vrlo često ponašamo ili makar deo takozvane, formalno gledano, elite, kao čovek koji slavi kancer. Teško je bolestan od raka, a onda proslavlja dan kad se razboleo. To je potpuno neshvatljivo, nama je jugoslovenstvo razorilo identitet, pogotovo u titoističkoj varijanti kad smo dobili sistem koji je sve činio da uništi srpstvo, veštački promovisao crnogorsku naciju, krenuo u asimilaciju Srba na severu Makedonije, gde je postojala jasna srpska svest. Možda neko u Bitolju ili nekom drugom gradu, mogao je da za sebe kaže da je autentičan Makedonac ili Bugarin, ali u Tetovu i Kumanovu, po školama, po upisu u škole, još u doba turske vlasti vidi se da je stanovništvo bilo srpski opredeljeno. Srbi, katolici, u Konavlima, u Dubrovniku, u izvesnim gradovima Dalmacije gde su opstali, skoro su silom terani da prestanu to da budu, da se deklariraju kao Hrvati. Onda uredba, kojom se Bunjevci i Šokci u Vojvodini automatski svrstavaju u Hrvate. Znači, sistem koji direktno radi protiv Srba, kome je cilj da se srpstvo svede na što manju meru i možda da se razbije. Ja verujem da neko želi da srpstvo nestane, da se svede na srbijanstvo, da dobijemo srbijansku naciju, crnogorsku naciju, da ti naši nesrećni Srbi u Republici Srpskoj postepeno isto dobiju nekakav identitet pravoslavnih bosanaca, da je sve to imalo koren, prvo u austrougarskoj, a onda u toj titoističkoj, komunističkoj varijanti nasleđa austrougarskog antisrpstva. I danas u Srbiji, mnogi će reći - bilo nam je lepo za vreme Tita i to je bila sjajna država. Pa kako je to sjajna bila država? To je isto kao kad bi Jevreji slavili Aušvic."*

Branka Čuljić: *"Tačno tako."*

U terminu od 24:25 do 26:00 minuta od početka emisije:

Branka Čuljić: *"Videla sam skoro da ste imali, neku vrstu, pa rekla bih predloga, manje zamerke na, upravo, ponašanje i Rusije i te srpske opozicije u Crnoj Gori. Zapravo ste rekli u tom tekstu – da bi bilo vreme da se više Srbi u Crnoj Gori, odnosno njihovi predstavnici kroz političke partije, ne bave geopolitikom, u smislu protivljenja NATO paktu, koje je tamo došao, a mislim da je došao i u Srbiju samo formalno, nije, ovaj, nego da se više okrenu spasavanju onog što može još da se spasi, a to je, tog jednog srpskog korpusa, koji je po poslednjem popisu bio negde oko trećine, a svi se boga mi, plašimo, šta će biti kada dođe 2021."*

Dragomir Anđelković: *"Dakle, 2003. Srba je bilo, deklariranih Srba, jer ja sam uveren da ogroman broj deklariranih Crnogoraca znaju da su Srbi. Znači, deklariranih Srba je bilo 32 posto, već 2011 bilo je 29 procenata. Polako ta politika identitetskog genocida, daje rezultat, kruni se nacija i to smo videli da najviše okrunjena na severu, na, u primorskim krajevima"*

Branka Čuljić: *"U mom kraju (smijeh)."*

Dragomir Anđelković: *"Pa znate, ljudi žive od državnih institucija, žive od države i samim tim podložni su pritisku."*

Branka Čuljić: *"Da, to je jeftino prodavanje, pravo da Vam kažem. "*

Dragomir Anđelković: *"U primorju imaju neku mogućnost da se bave turizmom, nekim privatnim biznisom i lakše se čuva identitet, znači, tamo gde je najčvršći srpski identitet, tu je najozbiljnije i napadnut."*

U terminu od 27:53 do 28:51 minuta od početka emisije:

Branka Čuljić: *"Da, ali samo pod jednim uslovom, da su Srbi tamo manjina, a oni nisu ni manjina, a nisu ni konstitutivni narod."*

Dragomir Anđelković: *"Znate, mi treba da izbegavamo, uopšte priču o tome, mi ne treba da prihvatimo da budemo manjina, ali treba da nastupimo kao manjinski narod, mi smo manjinski narod, znači, to ne isključuje da nismo autohton narod. U Belgiji imate Flamance i Valonce. Meni je teško kada pričam o Srbima i Crnogorcima kao Flamancima i Valoncima, jer Crnogorci nisu ništa drugo, nego Srbi."*

Branka Čuljić: *"Naravno."*

Dragomir Anđelković: *"A kad je već tako, Srbi treba da uzmu model Belgije i po principima Belgije da nastupe na zapadnim, u zapadnim centrima moći, pozivajući se na to da su manjinski autentičan autohtoni narod, kome su uskraćena vitalna prava. Ako su Srbima uskraćena vitalna prava, onda će Srbi biti nezadovoljni, ako će biti nezadovoljni onda su prosto, gde može sutra Kina, Turska ili neka*

druga država, da ne govorim sad o Rusiji, da deluje i na taj način pravi NATO-u problem u pozadini. Mall je to argument, jer NATO zna da je dobio bitku:";

Branka Čuljić: „Jeste.“;

U terminu od 46:59 do 47:27 minuta od početka emisije:

Dragomir Anđelković: „Znate ja mislim da je tu stvar mnogo dublja. Ti evroatlanski centri moći, oni su dubinski antinacionalni. Znači oni su bili antisrpski devedesetih i podržavali su Hrvate, Albance i razne naše druge neprijatelje u tom momentu, ali nisu oni prohrvatski, nisu proalbanski, njima je svejedno. Oni žele dugoročno nestanak nacionalne ideje i svođenje ljudi na obične potrošačke jedinice, nekakve amorfnе evroatlanske, a možda i šire zajednice.“;

U terminu od 54:17 do 47:27 minuta od početka emisije slijedi:

Branka Čuljić: „Ali da se vratimo još tom ingenioznom Kutlešićevom predlogu. Odakle mu takav predlog i da li je moguće da ovo kako ga Vi tumačite, a tumačimo ga većina nas, nije protumačio i naš šef države?“;

Dragomir Anđelković: „Mislim kad je Vučić govorio o njegovom predlogu da je iskoristio formulu – ima zanimljivih rešenja. Znači nije ga podržao. Mislim da je našao jednu vrstu modaliteta kako da stvar neutralno kaže, ali ne vidim što bi ga uopšte spominjao. Ne vidim zašto bi takav predlog bio pominjan, jer to je po mom mišljenju loš predlog. Ako bi mi došli prethodno do podele Kosova, do eksteritorijalnosti za sve ono što ostane u nekoj albanskoj zoni, uz paralelno rešavanje Republike Srpske – ajte da pričamo onda i o takvim modalitetima, ali to može da bude nadgradnja na nekakvu evropsku konferenciju posvećenu Balkanu, a za sada nam niko ništa ne nudi. Znate, ja sam više puta rekao – ja bi bio spreman, šta god mislio o NATO-u, a mislim sve najgore, koliko god voleo Rusiju, a volim je kao i Srbiju, bio bi spreman da pričamo o NATO-u, o raznim stvarima, pa čak i o članstvu Srbije, kad bi nam NATO dao da se ujedinitimo, da imamo nekakvu srpsku federaciju od Srbije sa makar delom Kosova, Republike Srpske i Crne Gore. Al nama niko ništa ne nudi nego nam samo oduzimaju i stalno nam nešto traže, pa kako onda da trgujemo.“;

Branka Čuljić: „Da, nema tu trgovine.“

2. Članom 17 Pravilnika propisano je da programski sadržaji elektronskih medija ne smiju biti usmjereni na kršenje zajamčenih sloboda i prava čovjeka i građanina ili izazivanje nacionalne, rasne i vjerske netrpeljivosti ili mržnje. Takođe, zabranjeno je emitovanje programskih sadržaja kojima se potencira pripadnost etničkoj grupi kao obliku diskriminacije prema njima.
3. Ne može se dovesti u pitanje pravo emitera da, baveći se pitanjem položaja određenog manjinskog naroda, omogućava predstavljanje ili prenosi stavove i komentariše pojave od značaja za sagledavanje stanja u oblasti ostvarivanja Ustavom Crne Gore garantovanih prava pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.
4. Emitovanje predmetne emisije, imajući u vidu sadržinu razgovora, a naročito konstataciju gospodina Dragomira Anđelkovića da se u Crnoj Gori odvija „identitetski genocid“ („A Crna Gora je pogotovo velika rana, jer tu se odvija, po mom mišljenju, pravi identitetski genocid. Dal' je cilj da se jedan narod uništi nožem i maljem, kao što su radile ustaše, il' je cilj da se narod preparira tako da mu se oduzme nacionalna svest, da mu se amputira istorija i nasleđe predaka, isto je. Znate, dal' će neko se poturčiti, pa postati veći Turčin od Turaka, što se dešavalo u prethodnim epohama i neće više biti Srbin, ili će se iseliti, ili će ga neko likvidirati, za naciju je isto. A mi sličan proces imamo u Crnoj Gori. To je područje identitetskog genocida i strašno je što Srbija ne reaguje adekvatno, a morala bi; tamo gde je najčvršći srpski identitet, tu je najozbiljnije i napadnut“), može se tumačiti kao doprinos širenju, raspirivanju ili podsticanju netrpeljivosti i netolerancije izražene protiv grupe lica, u ovom slučaju protiv Crnogoraca.
5. Uvažavajući pravo na slobodu izražavanja i mišljenje voditeljke i njenog sagovornika o položaju Srba, kao manjinskog naroda u Crnoj Gori, izjednačavanje tretmana prema njima sa genocidom, koji je najteži međunarodni zločin protiv čovječnosti, prevazilazi granice prava na slobodu izražavanja. U ocjeni da li je došlo do kršenja prava na slobodu izražavanja, veoma je značajno što se voditeljka nije ni na koji način distancirala od izjava gosta. Štaviše, doprinijela je širenju nacionalističkih izjava, ne samo potvrđujući navode gosta, nego dajući i sama izjave sa vrlo negativnom konotacijom za pripadnike određene etničke grupe, u ovom slučaju Crnogorce („Da, upravo ste upotrebili, čini mi se, pravi termin, identitetski genocid. To pretapanje Srba u „montenegrine“ ili u Crnogorce nekog drugog značenja, ispražnjenog od onog srpskog, je zapravo prava dijagnoza“).

Povodom navoda gosta emisije „Ako želite da uspete u karijeri morate da se deklarirate kao Crnogorac“, voditeljka prenosi stav dopisnika lista „Politika“ da „u crnogorskim školama nema nijednog direktora koji je Srbin“ i dodaje svoj stav „Što samo po sebi govori dve stvari. Prvo o toj diskriminaciji Srba, a drugo je, takođe, vrlo važno i vrlo smišljeno, a to je, znamo, onaj ko nam uči decu, ko ima u rukama poluge, prosvetne, kulturne i svake druge vlasti, očigledno zna šta čini.“ Uvažavajući značaj debate i ukazivanja na izazove ili ograničenja u sagledavanju obima ili kvaliteta ostvarivanja Ustavom garantovanog prava manjinskih naroda „na školovanje na svom jeziku i pismu u državnim ustanovama i da nastavni programi obuhvataju i istoriju i kulturu pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica“, kao i prava „na srazmjernu zastupljenost u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave“, voditeljka je propustila da na nepristrasan i objektivni način predstavi različita stanovišta, jer je favorizovala samo stavove gosta i svoje lično, pri čemu su njeno lično uvjerenje i mišljenje diskriminatorno uticali na način predstavljanja konkretnog pitanja.

Nadalje, navode gosta emisije „... 2003. Srba je bilo, deklariranih Srba, jer ja sam uveren da ogroman broj deklariranih Crnogoraca znaju da su Srbi. Znači, deklariranih Srba je bilo 32 posto, već 2011. bilo je 29 procenata. Polako ta politika identitetskog genocida, daje rezultat, kruni se nacija i to smo videli da najviše okrunjena na severu, na, u primorskim krajevima“, voditeljka potvrđuje odgovorom „U mom kraju (smijeh).“

Takođe, ona stav gosta da „... Crnogorci nisu ništa drugo, nego Srbi“, potvrđuje odgovorom „Naravno“.

6. Emitovanjem predmetnog sadržaja zloupotrijebljeno je pravo na slobodu izražavanja imajući u vidu:
 - a) svrhu: postojala je namjera da se, zbog navodne diskriminatorne prakse prema pripadnicima jednog manjinskog naroda (Srba), promoviše i opravdavaju netrpeljivost i netolerancija usmjerene protiv drugih etničkih grupa (Crnogorci, Muslimani, Hrvati). Emitovanje predmetnog sadržaja u TV programu 1. decembra i radijskom programu narednog dana, predstavlja potvrdu namjere da se sistemski promoviše i podrži samo jedno izričito mišljenje i podstakne osjećaj ugroženosti kod jedne etničke grupe (Srbi) i netrpeljivosti prema drugim etničkim grupama. Dakle, emiter je zanemario svoju odgovornost da predstavljanje programa bude na način koji smanjuje mogućnost podsticanja na širenje nacionalne netrpeljivosti ili netolerancije.
 - b) sadržaj: podstiče se osjećaj netolerancije Srba prema drugim etničkim grupama, kao i osjećaj njihove ugroženosti od drugih etničkih grupa.
 - c) kontekst: intervju je emitovan nekoliko dana posle 29. novembra, koji je dugo godina obilježavan kao „Dan republike“ tj. Dan SFR Jugoslavije, prema kojoj postoje podijeljena mišljenja, od nostalgičnih (pozitivnih, sa žalom za starim vremenim) do negativnih (zbog, između ostalog, navodnog ograničavanja prava nacionalnih manjina ili manjinskih naroda na samoopredjeljenje, kao i uništavanja identiteta nekih i vještačke promocije drugih etničkih grupa). Često je taj datum povod da se u medijima i na društvenim mrežama u regionu (pa i u Crnoj Gori) iznova iznose stavovi koji potvrđuju kontinuitet i argumente za obje vrste mišljenja. Takođe, intervju je emitovan u vrijeme kada je bila aktuelna debata oko predloga o tzv. „realnoj uniji“ između Srbije i Kosova, čiji je predlagač profesor ustavnog prava Vladan Kutlešić iz Srbije. Kao argument i primjer za takvu „uniju“ iznosi se primjer Srbije i Crne Gore, koja je postojala prije proglašenja nezavisnosti Crne Gore što je, takođe, pitanje oko kojeg postoje podijeljena mišljenja u Crnoj Gori.
 - d) Vjerovatnoća uticaja na publiku - Predmetni sadržaj bio dostupan u zonama servisa dva medija čiji je emiter osnivač („TV Srpska“ i „Radio Cool“).
7. Televizijski program „Srpska TV“ je dostupan posredstvom AVM usluge na zahtjev „M-tel“ privrednog društva „M-Tel“ d.o.o., „M-Kabl“ privrednog društva „Telemach“ i „Extra TV“ privrednog društva „Crnogorski Telekom“ a.d., koja je u svim opštinama Crne Gore dostupna putem kablovske distribucione mreže. Prema podacima o broju korisnika ovih usluga iz oktobra 2017. godine, može se konstatovati da je televizijski program „Srpska TV“ bio teorijski dostupan za približno 110.000 domaćinstava putem „kablovskih sistema“. Pored toga, radijski program „Radio Cool“ dostupan je posredstvom FM frekvencija na teritorijama opština Bar, Berane, Bijelo Polje, Mojkovac, Nikšić, Pljevlja, Podgorica, Tivat i Herceg Novi (nacionalna pokrivenost).

Na osnovu navedenog, a uvažavajući činjenicu da je saglasno tački 7.1 Odobrenja za emitovanje O - TV - K - 16 i O - R - K - 08, emiter odgovoran za sadržinu emitovanog programa, u skladu sa Zakonom o

medijima i Zakonom o elektronskim medijima, može se zaključiti i utvrditi da je emiter objavljivanjem spornog programskog sadržaja prekršio član 17 stav 1 Pravilnika.

Nakon sprovedenog postupka i uz uvažavanje svih relevantnih činjenica, direktor Agencije je, saglasno čl. 140 i 141 Zakona o elektronskim medijima, donio odluku kojom se emiteru izriče upravno-nadzorna mjera upozorenja i nalaže da usaglasi emitovanje programskih sadržaja u okviru programa „Srpska TV“ i „Radio Cool“ sa standardima definisanim u Zakonu o elektronskim medijima, podzakonskim aktima Agencije i izdatom Odobrenju za emitovanje.

Agencija je posebno analizirala da li izrečena mjera ispunjava tzv. trostepeni test, odnosno da li je upozorenje, kao oraničenje slobode izražavanja, propisano zakonom, da li je imalo legitiman cilj i da li je bilo neophodno u demokratskom društvu.

Što se tiče prvog preduslova, utvrđeno je postojanje zabrane emitovanja sadržaja (pružanja AVM usluga) koji su usmjereni na izazivanje nacionalne netrpeljivosti (Član 17 stav 1 Pravilnika), kao i da Agencija ima pravo da, radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, emiteru izrekne mjeru upozorenja ako je prekršio obavezu utvrđenu ovim zakonom, aktom Agencije ili izdatim odobrenjem (čl. 140 i 141 Zakona).

Prevenција odnosno sprječavanje zloupotrebe slobode izražavanja radi zaštite prava drugih (zabrana podsticanja ili izazivanje netrpeljivosti po osnovu etničke pripadnosti i zaštita od takovog govora) može se smatrati legitimnim ciljem propisanim članom 10 stav 2 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Uzimajući u obzir specifičnost programske orijentacije „TV Srpska“ i „Radio Cool“, koji uglavnom emituju programe posvećene položaju i promociji različitih aspekata identiteta srpskog naroda u Crnoj Gori (kultura, istorija, vjera, jezik,...), emiter je napravio propust u procjeni sadržaja emisije, kojim se podstiče širenje nacionalne netolerancije i netrpeljivosti prema drugim etničkim ili vjerskim grupama u Crnoj Gori, prepoznajući ih kao nekoga ko učestvuje ili sprovodi „identitetski genocid“ prema Srbima. Pri tome, identitet Crnogoraca se negira i oni poistovjećuju sa Srbima.

Posebno treba imati u vidu da osnovna prijetnja izražavanju mišljenja kojima se promoviše ili podstiče netrpeljivost ili netolerancija je u tome što poruka, koja se ovakvim izražavanjem šalje građanima, ima za cilj da izazove određene negativne posljedice za određeno lice odnosno grupu lica u odnosu na njegova/njihova lična svojstva ili pripadnost određenoj grupi. Posljedica ovakvog izražavanja može se manifestovati kroz stvaranje negativnog stereotipa prema određenom licu odnosno grupi, podsticanje diskriminacije i neprijateljstva, izazivanje osjećaja nesigurnosti i straha kod određenog lica ili pripadnika određene grupe.

Prilikom izricanja upravno-nadzorne mjere, direktor Agencije je imao u vidu da je izrečena mjera srazmjerna prirodi i težini prekršaja, kao i da se može očekivati da će upozorenje biti dovoljno da emiter ubuduće ne ponovi protivpravno ponašanje.

Emiteru je naloženo i da u skladu sa čl. 140 stav 3 Zakona o elektronskim medijima izrečenu mjeru upozorenja objavi u svom informativnom programu.

Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja.

UPUTSTVO O PRAVNOM SREDSTVU

Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana njegovog prijema.

Dostavljeno:

- NVO „Društvo za ravnopravnost i toleranciju – AI“
- Arhiva

DIREKTOR
Abaz Džarić

The image shows a circular official stamp of the Agency for Electronic Media in Montenegro. The text around the perimeter of the stamp reads "AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE" at the top and "CETINJE" at the bottom. In the center of the stamp is a coat of arms. To the right of the stamp is a handwritten signature in blue ink.